

705

מועצה ישראלי
הכנסת

ש.פ.

פרוטוקול מס' 16 / א'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שנתיימה
ביום ג', י"ז בתמוז תשס"ז - 26.6.56, בשעה 9.00.

השתתפו - חברי הוועדה:

- ד. הקטין - היו"ד
- ב. ארדיטי
- ב"צ הרמל
- י. כמיס
- ש. כפרית
- י. ניצני
- ד. נצר
- ד. צברי

מזמנים:

ד"ר בטיש - המנהל הכללי של משרד הבריאות
מר דגן - סגן המנהל הכללי של משרד הבריאות
ד"ר סאייר - הממונה על אגף מרפאי השיניים מטעם משרד הבריאות.

גב' צ. בלון - מטעם משרד הסעד
גב' הוטנר -
מר מילר - מנהל שירות המבחן מטעם משרד הסעד.

- א. הדיון על בעיית מרפאי-השיניים
- ב. המשך הדיון על בעיית עבודת הסעד בקרב הנוער העבריין והעזוב.

אני פותחת את הישיבה.

היו"ד ד. הקטין:

לפנות אל כל הסיעות בכנסת ולבקש להגביר את השתתפות חבריהם בישיבות ועדת השירותים.

ה ו ח ל ט

הינו"ר ר. הקטין:

עלינו לבחור את חברינו בטועמת הבריות.

טועמת הבריות מורכבת מבני-כוח ציבור שונים, כמלה שיש להם קשר עם הרפואה. בטועמת הבריות שעברה, רוב רובם של החברים נתמנו ע"י משרד הבריות; אלה היו נציגים של הבריות הציבורית ועוד, - כדי לכוון את פעולת הבריות בקרב המזכירות. טועמת השירותים השתתפו לפני שנה שני חברים: אמרי הכנסת הרמל ונצר.

השנה בבני הדברים עם משרד הבריות וקבעו לנו 3 נציגים. אני מציעה את החברים הבאים: ד. נצר, ב"צ הרמל ואנכי - ר. הקטין.

ב. הרדיטין:

אני מציע את חבר הכנסת יוניצ'מן.

ש. קטין:

בשנה שעברה השתתפה חברת הכנסת דבורה נצר בטועמת הבריות. זו הייתה טועמת לבריות מקצועית, לרפואה ציבורית, ושם לא היו מיוצגים מרגובי בריות במדף. השנה מקווים שהשר החדש יכניס רוח חדשה, ולכן מסכים בטועמת זו לא רק דופאים כי אם גם אנשים המייצגים חוגים רחבים של ציבור; את חבר הכנסת הרמל אנחנו מציעים משום שהיא בכל נסיון עצום ואיש מקצוע. את חברת הכנסת נצר אנחנו מציעים משום שהיא מייצגת חוג גדול של חברי קופת-חולים. את חברת הכנסת הקטין אנחנו מציעים משום שהיא מתאימה כחדם, כאיש ציבור מובהק. ולכן אני מציעה לקבל את הצעת היושבת ראש.

ב. הרדיטין:

כל אותם הניסוקים שנמסרו לגבי החברים שהוצעו, אני אומר גם לגבי חבר הכנסת יוניצ'מן, והריני להוסיף שהוא מתאים כדופא, כאיש ציבור, ואף הוא מייצג חוג רחב של קופת-חולים לאומית.

ה צ ב ע ה

- בעד חבר הכנסת הרמל - רוב
- בעד חברת הכנסת נצר - רוב
- בעד חבר הכנסת יוניצ'מן - 1
- בעד חברת הכנסת הקטין - רוב.

בתקבלה ההצעה של היושבת-ראש: חברת הכנסת

ב"צ הרמל, ר. הקטין וד. נצר יהיו נציגים

ועדת השירותים הציבוריים בטועמת הבריות.

הינו"ר ר. הקטין:

ועתה נעבור לבעיית מרפאי הסינייים.

יש לציין שבעיה זו העסיקה את ועדת השירותים במשך שלוש ישיבות. היה דיון נוקב מאד, וערך-דין טטעם מרפאי הסינייים הופיע בפני הוועדה; הוא ייצג אותם על סגת שטרטמי-סינייים חלה יעברו באופן ליגאלי.

תביעתם של מרפאי שיניים אלה - כ-30 במספר -
 היא נמרצת. הם טוענים כי הם אחרו להגיד את בקשותיהם לבה"ח. ישנו
 חוג בן 400 איש אשר בזמנו הם עברו את הבחינות, וכיום הם עובדים בפינות
 שונות של הארץ. טענתם של קבוצה זו המבקשת שידון בבעיותיהם היא, שהם
 עולים חדשים, לא הספיקו להכיר את סדרי הארץ, וכי הם פוחדו בהגשת
 בקשותיהם. והנה, התברר להם כי אין להם אפשרות לעסוק במקצוע. כמו-
 כן התברר כי השכלתם היא טובה; יש חלק שקבל את נסיונם במרפאות
 בוו"ל, ויש חלק שבמרפאות פקולטות בבית ספר גבוה. הם טוענים כי
 הם עבדו במשך שנים במקצוע זה בוו"ל, ושם מקובל להרשות להם לעסוק
 בזה. ולכן הם תובעים ומבקשים בכל לשון של בקשה, לקרוב את המכתבים
 שלהם ושמונו ביקה בחשבון את מצבם המספחתי, כעולים חדשים. זאת ועוד:
 הם טוענים שהם כיום עובדים בצורה בלתי ליגלית, והם עלולים להיתפס,
 להימסר וכו'.

סיכום הדיון של הועדה לשירותים ציבוריים
 בכנסת השנייה היה כדלקמן: ברוב קולות של הוועדה, נתקבלה החלטה
 שיש לתקן את החוק הזה. אך מכיון שהדיון היה שבוועיים לפני שידור
 הכנסת הקודמת, אזי כל הבעיה הנדונה נשארה בחלל ריק.

אני מציעה שהיום אנחנו באופן סופי נסכם
 ענין זה. אני יכולה להביע את דעתי ולהצטרף לאותו חלק של הוועדה
 אשר אשר כי יש לתקן את החוק.

ד"ר גור:
 נדמה לי שאני אחת הוותיקות פה. חברי הכנסת.
 עסקתי בזאת בכנסת הראשונה כשהחוק הזה הובא
 בפנינו. שמענו את כל נציגי הציבור, והיה טעם בזה שהגבולות הם מגישי
 הבקשות בזמן, כי אחרי הכל זהו ענין רפואי, וקבענו שהטיפול בשיני
 אדם יש קשר גם בגופו. ואכן תבענו שיהיה פרסום בכל תמונות הגולה
 כדי שידעו שבארץ יכולים להתקבל בעלי מקצוע זה.

אני מרשה לעצמי לתקן אי אלו ניואנסים
 בסיכום דבריה של היושבת ראש. אמנם ההחלטה שנתקבלה בוועדת השירותים
 ניתנה לפני שידור הכנסת השנייה. בזמנו, בתמנתה ועדת טענה אשר דנה
 בבעיה והמליצה שיש לתקן את החוק. תוכן ההחלטה שנתקבלה אז הוא:
 שאין לפתור את בעיית מרפאי השיניים בלי תיקון החוק.

שר הבריאות הקודם, חבר הכנסת טרלין,
 קיווה וביקש מאת הוועדה שאנחנו אנלי נוכל לפתור את הבעיה ללא תיקון
 החוק. אנחנו, אחרי שבדקנו היטב את כל הבעיה, אמרנו שלטם תיקון
 הבעיה מוכרחים לתקן את החוק.

אם ממרד הבריאות יודע שאין לפתור את
 הבעיה ללא תיקון החוק, אז הייתי רוצה לדעת את חוות דעתו בענין זה,
 או מה יחסו של הממסד לכל הבעיה הנדונה.

בזמנו, קראנו בעתון "הארץ" פסק-דין
 שניתן על ידי שופט שלום בחיפה, מר חנוך, שהאשים אדם אחד
 בזה שהוא קיבל כספים מאנשים תמורת הבטחה להשיג להם רשיונות
 לעסוק בתור מרפאי שיניים.

אני מציעה, שממסד הבריאות יסביר לנו, מה
 יחסו לענין זה.

ד"ר גור:
 אני מוכן לענות לשאלתה של חברת הכנסת נצר,
 ואני חושב שהואיל וישנם חברים חדשים בוועדה,
 אזי מוטב שאמן סקירה על כל הבעיה של מרפאי השיניים.

קודם כל, רצוני להסביר, מה זה מרפאי-
שיניים? - בכמה ארצות בעולם, ובעיקר בארצות מזרח-אירופה היה
נהוג שאיש אשר עבד ליד רופא שיניים, למד לטפל בסתימות שיניים ועוד
סיפולים קלים - ושאי לעסוק בעבודה זו, משום שבארצות אלו יש חוסר
במרפאי שיניים, ולכן ניתן להם לעסוק בזה. הם אינם מוכרים בתור
רופאי-שיניים, ושמן היה "טכנאים-דנטליסטים".

אולם, ברבות הימים, רפואת השיניים
הפכה להיות כמו כל רפואה כללית, משום שיש קשר עם הגוף, וכעת, רופאי
השיניים לומדים את הסתימות הרגילות בדיוק כמו כל רופא אחר. ואנו
מחייבים כל רופא ללמוד מקצוע זה נוסף למקצועות האחרים. יש רופאים
אשר אחרי התמחותם ברפואה כללית המשיכו ללמוד את רפואת השיניים.

אם ניקח בחשבון את הרמה המקצועית של
מרפאי השיניים, אזי אותן ארצות אשר נתנו את הרשיונות בנקל, נתקלו
בבעיית מרפאי השיניים והוחלט לה לתת יותר רשיונות.

מה קרה בארץ? - בשנת 1926 עבר חוק
שרופאי השיניים יקבלו זכות לעסוק במקצוע אך ורק אם יש להם השכלה
שלמה. כמובן שנילקח בחשבון שיש כמה אנשים שעוסקים בזה, ולהם ניתן
להמשיך בעבודה. בינתיים, חלה עליה עד שנת 1945, ובשנה זו התעוררה
בעיה זו מחדש משום שעלו ארצה אנשים כאלה, והם עבדו באופן בלתי-
ליגלי. ממשלת המנדט העבירה תיקון בו נאמר שכל האנשים הייבים
להגיש בקשה ועליהם לעמוד בבחינה. החוק קבע שאסור להם לעסוק בכל
רפואת השיניים, אלא רק בעבודות מסוימות, כגון: סתימה וכו'.
באותה העולה שנמשכה מ-1945 עד 1947 נתקבלו רק 89 מרפאי שיניים,
לפי החוק.

לאחר קום המדינה נתברר שבעליה האמריקאים
באו אנשים כאלה שנמצאו במחנות. ובשנת 1945 היו הרבה אנשים שאין
עולים בלתי ליגליים בארץ והיו להם יכולת להגיש את מועמדותם. אז הכנסת
אפשרה להם שוב לגשת לבחינות, והיו נקבעו באופן ברור בחוק שיצא בשנת
1951 כמה סייגים: הגיל, שנות העבודה במקצוע, סוג הבחינות, ונקבע
גם תנאי מסויים שהיה שנה אחרי החוק, או שנה אחרי עלייתם של האנשים,
להגשת הבקשה.

בתמנתה ועדה מקצועית וברקה כל בקשה
ונקשה. זהו 529 בקשות. כאלה אוטרו 4 31 איש, והיו גם כאלה שעד
לפני כמה חדשים היו בדיונים ובינתיים הם קבלו רשיונות. בסך הכל אוטרו
330 רשיונות.

עובדים בסך הכל בארץ 430 איש. נספרו
כמה אנשים אשר נפסלו ע"י הוועדה, ועוד כאלה אשר מסיבות שונות לא
הגישו כל בקשה.

החוק הזה פורסם לא רק בארץ אלא בכמה
ארצות בעולם, בקונסוליות וכו'. כל אדם ידע מהו המצב במדינה.

לאחר שפג תוקף החוק, הוגשו בקשות
בטענה שהם נמצאו במחנות עולים, בצבא וכו', והם כאילו לא ידעו על
קיום החוק. מכל מקום, ישבה הוועדה והיא פסלה את כל 30 הבקשות
שהוגשו, לא בגלל האיחור, אלא מסיבה אחרת, ואילו היו מגישים את
בקשותיהם בזמן, הרי גם אז היו נפסלים.

ועתה, בתעוררה הבעיה הזו מחדש.
סובן שמספר רם הוא לא 30 איש, אלא יותר, - 72 איש, ובתוכם כלולים
גם אלה שנפסלו ועתה הם מערערים מחדש.

יש לנו בארץ כ-920 רופאי שיניים מוטטכים.
בינתיים פתחנו בית ספר לרפואת שיניים, וזו השנה השנייה שלוטדים בו
תלמידים בהצלחה רבה. מספר רופאי השיניים בארץ אינו מספיק, למרות
שהוא גדול לעומת ארצות אחרות. לכן פתחנו את בית הספר לרפואה -
15 תלמידים לוסדים מדי שנה.

טיב העבודה בין מרפאי השיניים לבין
רופאי השיניים הוא טובה לחלוטין. מרפא השיניים אינו מסוגל להבין
את כל הבעיות שקטורות עם ריפוי השיניים; מצד שני - יתכן והוא מסוגל
לעשות סתימה בשן. אבל יש לו רסיון עבודה, והקהל הרחב אינו מבדיל
בין רופא למרפא. יש לו שלט הנושא את שם האדם בצירוף דוקטור. לאחר
תלונה, מבחנו בודקים את המקרה ולאחר חקירה מתברר שאותו דוקטור הוא
דוקטור למטהו אחר. הקהל הרחב טועה והרמה של רפואת השיניים הולכת
ויורדת, וזה הודות ל-20 וכמה מרפאי שיניים שעוסקים ברפואה זו.
הם עוסקים בכל מיני עבודות שאינן כלולות במסגרת עבודתם. לעתים
אנו מקבלים תלונות ואנו מבררים את המקרים.

לאחר סדרנו את הבעיה כולה, התברר
שבאמת אי אפשר לעשות ולא כלום מבלי לתקן את החוק. משרד הבריאות
תמיד מוכן לברר את הטענות של האנשים האלה אשר מערערים על תוצאות
הוועדה. ברור, שסינוי החוק פותח פתח להמטין הבעיה הזו לעולם ועד.
השינויים בחוק זה חלו בשנת 1926, 1945 ו-1951. החוק נידון שלש
פעמים ותוקן שלש פעמים. יש לנו בית ספר לרפואת שיניים בארץ.
50% של האוכלוסיה היא עדיין במצב כזה שהיא אינה מבחינה בין רופא
למרפא, ולדעתנו משרד הבריאות צריך להגן על אותה אוכלוסיה.

אנו בדעה שצריך לתקן את החוק, מסוים
מבלי לתקנו אין לעשות מאומה; ולתקן את החוק עוד פעם אחת - זה
לא ניתן להיעשות. לעומת זאת, אנו אומרים שאם יש טענות למנסזם -
אנו מוכנים בהיה לסמוע ולברר את כל הטענות.

ד"ר טאליר:

אצלנו נתגבשה הדעה שכל מגיסי הבקשות
צריכים להיות מצויידיים עם תעודות בגרות,
ולאחר טכן לעמוד בבחינות פנימיות ומטטלתיות, ואחר כך לעשות טטג
ורק אחר כך לקבל את הסמיכות. לצערי מצאתי, כי רוב רובם של מגיסי
הבקשות אינם בעלי השכלה יסודית כלל. ולכן אני שואל, כיצד אני יכול
לדרוש מאנשים אלה שיתמצאו בטטח הרפואה ועוד?

300 הטאלות שהועמדו להם ואשר הם היו צריכים
לעשות עליהן הן הקובעות שהעמוד בבחינה זו אינו בור.

בצרפת היחס בין רופאי שיניים לתוטכים הוא
1 ל-250. הם מקבלים שם הכשרה עיונית ומעטית, ורק לאחר טכן הם מקבלים
סמיכות. ואילו אצלנו ישנה נטייה להרשות לאנשים בעלי השכלה הרבה יותר
פחותה טזו.

עם תיקון החוק בשנת 1951, אמרנו שהאנשים
אשר יפסלו, לא יוכלו להגיס את טועמדותם מחדש, מסוים טזה בניגוד להלך
הרוח הישראלי הטוטרי.

בודאי ידוע לחברי הכנסת, הטוטג התיטנות.
אם ראובן טחזיק באינה טהוא חפץ באופן בלתי ליגלי, ואם בעל החפץ
אינו מערער, אז הזכות הזו הופכת להיות מטטטוטס דה-פקטו לסטטוטס דה יונה.
אצלנו אין דבר כזה. אפילו כעבור טני דורות, אם בעל החפץ יבוג וידרוט
את חפצו אזי הוא יקבלנו. כן הדבר לגבי מרפאי השיניים - הם מטטיכים
לעבוד באופן בלתי-ליגלי. אני מצדי הייתי מטכים לתת לאנשים אלה זכות
לעבוד במקצוע זה וטהם לא יעבדו באופן בלתי-ליגלי. אחד הטועמדים המציא
לנו תעודת האטטה טלפני 15 שנה, לפיה הוא הואטטט בעבירה על החוק מטוים
טהוא התעסק במקצוע זה באופן בלתי-ליגלי. מטוים כך, הוא טען, מגיע לי
האיטור הטבוטקט על ידי. בזה הוא רצה להוכיח/ לפני 15 שנה הוא התעסק בזה.
טעור

מר דגון:
הייתי רוצה לבקש מחברי ועדת הסידורים, לא לסמוע עורכי-דין אשר הם באים לייצג את מרפאי הסינייים, אלא אם כן - רק את נציגי מרפאי הסינייים.

ב"צ הרמלי:
בזמנו, אמרתי אותו דבר.

מר דגון:
כשהופיעו בפני עורכי-דין אמרתי, שאין להם מה לבוא, אלא אם יש להם מרגון מטלה ואשר הוא מייצג אותם, בבקשה, אותם נהיה מוכנים לקבל.

כוונת החוק היתה להזרים ארצה את תבלתי-מוסמכים, ועתה, אגור מחפשים דרך כיצד לצאת מבעיה זו. קיים לחץ מצד כל הסיעות, זהו כמובן לחץ בלתי-רפואי. הוועדה אשר בחנה את המקרים היתה מורכבת מרופאי סינייים, ממרפאי סינייים נציגי ציבור טובים וכו', וכולם הגיעו לדעה מסותפת במקרים אלה, לדעתי, יש לזה איזה בסיס מסותף. האינטרסטים החליטו ואישרו את ה-330 מקרים לחיוב.

אני בדעה, שאין לפגוע בחוק. אך אם יש דרך לבחון פעם נוספת את 72 מניסי הנקסות - נעשה זאת ברצון.

ד"ר צברי:
הננו ארץ של עליה. באים אלינו אנשים מכל התפוצות, ושם הם עסקו במקצוע מרפאי הסינייים. כשנאים אנשים ודורסים סיכירו בהם, הרי אותם אנשים הם בגיל העמידה, הם כבר אינם צעירים, ואנו כאן נתקלים בבעיית הקטיטים. לכן אני שואלת: האם אי אפשר לתת לאנשים אלה להמשיך לעסוק במקצועם, לא רק באופן פרטי אלא ליד רופא סינייים מוסמך?

ד"ר בטיט:
זה אפשרי, אבל לא בתור עצמאי.

ט. כפרית:
בטנה שעברה שמענו כי 30 אנשים אלה נכסלו; אלה הם אותם האנשים שעמדו במבחן, והם פנו אלינו כאילו ולא עמדו במבחן.

ד. נצר:
האם יש בטחון למטרד הבריאות שאנשים אלה אינם עוסקים בריטוי סינייים?

ד"ר בטיט:
אנו יודעים כי הם עוסקים במקצוע זה.

ד. ניצני:
אני מתאר לי שהם בכל זאת מתעסקים במקצוע זה. רצוני לדעת, מה נעשה ביהודים אלה העולים ארצה ממרוקו ומאלג'יר ומטוניס?

ב. מרדיטי:
מה עושה מטרד הבריאות עם אותם האנשים שעוסקים בכל זאת בניתוחים?

אני מבין שתיקונים בחוק לא יתכבדו. אזי מה תהיה דעתך, ד"ר בטיט, אם תבדקו כל בקשה באופן אינדיבידואלי, ולאחר טכנן לראות מה לעשות אתם?

ד"ר בטיט:

אנחנו מדץ עליה, זה נכון. והיו כמה עשרות אלפים אנשים אשר בעלייתם ארצה היו צריכים להחליף את מקצועם. אנחנו לא הבאנו זאת בפני הכנסת, גם חייט הופך להיות חקלאי, אזי אין זה מוזיק; אך גם הוא בכל זאת מחליט לטבת בעיר - הרי גם לזה אין שום חשש. אבל אם רופא סיניי מחליט לעבוד בחקלאות, גם לזה אין כל חשש, אך גם הוא מחליט להמשיך לעבוד בתור רופא סיניי, הרי שיש מקום לדוגה. הוא הדין לגבי בעיית צפון-אפריקה, אני מכיר היטב בעיה זו. גם המקצוע הוא טובה. החייט הוא לא חייט, הסנדלר הוא לא סנדלר וכו'. אנחנו מאד חוששים פן ניתן להם יותר ממה שמגיע להם. אלה אנשים, אולי היחידים, שיכולים לעבוד כאן מבלי לטנות את המקצוע. הם סרויחים מטכנאות יותר מרופא סיניי.

מה עושה משרד הבריאות עם אותם האנשים שעובדים ללא רטיון? - כל סקרה וסקרה אנחנו מביאים למשטט. ניתנו הוראות, לאחרונה, להקפיד פחות, אולם לא הפסקנו עד היום את הפיקוח. אם מגיע אלינו איזה שהוא ערעור מצד אנשים, אזי אנחנו נעשים גטישים במקרה כזה.

בענין הבחינות: לפי החוק קודם לבחינות

איש אשר מטלא תנאים מסויימים, אזי בין 72 איש אלה, היו כאלה שהיו ועמדו בבחינות, אך נכסלו; ולא מגיע להם לעמוד שנית בבחינות. בדרך כלל אין מה לבוא בטענות נגד החוק. החוק הזה לא נותן אפשרות לערעורים, מטום שהחוק קובע שטר הבריאות יאפשר לאנשים את הבחינות אך ורק אם הוועדה המייעצת ממליצה. זוהי החלטה עליונה. זהו הקוטי העיקרי. דעתי היתה אחרת, שטר הבריאות יבקש מאותה ועדה לעבוד על הטיקים של האנשים המבקשים, ולבדוק טחויט לאור הערעורים. לדעתי, בזה נוכל לסיים את פרטת מרפאי הסיניי.

הינר ר. הקטיון:

לי יש הרוטם שאנחנו יכולים לסיים בעיה זו. לפי חוות דעתם של חברי הוועדה אשר נשמעו היום, נראה לי שאנחנו יכולים לסכם פה אחד, - שאין בטיה לתיקון החוק בכלל. אין להעמיד 30 איש מול בריאות של אוכלוסייה בת אלפים אנשים.

אנחנו יכולים להצטרף לדעתו של ד"ר בטיט,

האומרת: לבדוק עוד פעם את כל אותן הבקשות. בזה סיימנו את כל הפרטה של מרפאי הסיניי. סכתב ייסלח למשרד הבריאות, אשר בו אנחנו מאשרים את עמדתו. והיה, אם משרד הבריאות ימצא לנחוץ לתקן את החוק ע"י מתן תוספת וכו', - אדרבה ואדרבה. אנו לא עוסקים בזה וגם לא נעסוק בזה.

ב. ארדיטי:

לא רציתי לומר שאני נגד דעתך, אולם לי יש תיקון קטן בסיכום הזה. לדעתי, אנחנו מוכרחים להזמין את נציגי מרפאי הסיניי ועלינו לטפוע אותם. זוהי זכותו של כל אזרח ואזרח במדינה. אני מדגיש נציגי מרפאי הסיניי, ולא עורך דין אשר יופיע בטמם.

ב"צ הרמל:

רצוני להגיד כי אני מתנגד לכל בדיקה נוספת של אותם המקרים, לא שזה, לדעתי, מסכן את בריאות העם, אלא עצם הבדיקה הזאת מביא כל סיניי חקלות וערעורים, ועורכי דין וחיפוט דרכים בלתי-נכונות. לדעתי, אנחנו לא צריכים לעודד שום גוספגא שהיא.

ד"ר בטיט:

אני מדבר בתור נציג משרד הבריאות, ולדעתי קבלת החלטה ע"י הכנסת עלולה להתפרט אחרת. אני יכול להבטיח ששר הבריאות ידאג לבדיקה נוספת של סגישת הבקשה.

הי"ר ר. הקטין:

יש תיקון להצעת הסיכום שלי בענין טרפאי הסינייים, אשר בא מצד חבר הכנסת ארדיטי. חבר הכנסת ארדיטי בדעה עם משרד הבריאות ועם חברי הוועדה, אולם לפני שתן הסיכום הוא מבקש לסמוע את נציגי המבקשים. אנחנו נצביע תיקון זה.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת ארדיטי לא בתקבלה.

הוחלט לקבל את עמדת משרד הבריאות לגבי בעיית טרפאי הסינייים.

הי"ר ר. הקטין:

אני טודה לבאי כוח משרד הבריאות ע ל השתתפותם בישיבותינו.

עתה, אנו נמשיך בסמיעת ההסברים מפני גב' הוטנר - מטעם משרד הסעד - על המוסדות הסגורים ובעיית העבריינות והעזובה בקרב הנוער.

גב' הוטנר:

אמרת בפעם הקודמת שאין לנו סחליפים לתקופת חופט, סחלה ועבודות. הנערים נמצאים במוסד במסך כל ימות השבוע, יום ולילה, כולל שבתות וחגים. בתקן אף פעם לא הובא בחשבון שהאנשים האלה יוכלו להשתחרר מעבודות, בכל אופן לא את כולם. עד כמה שאנחנו דורשים את זה, אנחנו עד עכשיו לא זכינו לזה. יש לנו ימי חופסה של הפרסונל. יש לנו בדר"ח השנתי של המוסד "מכורה" טבלה מענינת בקשר לזה: ימי עבודה בחופט, ימי עבודה בסחלה, ימי עבודה בצבא. ויצא לנו שאנשים היו 66% למעלה מסליט, אינם מתחלפים. פרוטו של דבר, אם יש לנו 24 איש בתקן, אז למעלה מ-16 אנשים עובדים ברציפות, והאחרים נמצאים או בחופט סחלה, או בצבא או בחופט.

ביחס לבתי הסוהר: כמה עולה אסיר בבית הסוהר וכמה אצלנו. אסיר עולה לנו 207 לירות לחודש, ואילו אצלנו, החישוב הוא בין 113 לבין 122 לירות לאחדס באותם הנתונים.

אצלנו במרכז עובדים בסך הכל 13 איש, ואילו בתקן של בתי הסוהר עובדים 56 איש. בכל המוסדות נמצאים למעלה מ-700 ילד, ואסירים יש למעלה מ-900 וכמה בכל בתי הסוהר בארץ. זהו כוח הקליטה של בתי הסוהר. ההבדל הוא ב-200 איש; אולם ההבדל העקרוני הוא יותר גדול. יש בתי סוהר שלא סמים את הדגש בבעיות טיפוליות, חינוכיות. אצלנו כל בעיה מהווה בעיה חינוכית טיפולית. אין לנו כל הכלים שאנו להם זקוקים.

רציתי להביא בפניכם את ההשפעה הזאת בכ לל זה שצועקים שילד עולה אצלנו הרבה. ובזה אני מוכיחה עד כמה עולה אצלנו ילד; לדעתנו, זה כדאי כי אחרת יכול ילד כזה לעלות הרבה יותר במקרה שהוא ילך לבית הסוהר.

בפעם הקודמת הזכרתי, שאין לנו מקצוע כזה ש ל עובד מוסדי. אנחנו מסתדלים לקבל אנשים שיש להם נסיון

בעבודה חינוכית בקרב הנוער, בין אם זה בהדרכה, בקבוצות וכו', ובין אם זה בבית ספר, עלי לציין שהנסיון שלנו עם מורים לא היה טון המוצלחים ביותר. אם טורה בעל ותק, אז גישתו היא יותר נוקשה. בכל אופן, ברור שאנחנו היינו מקבלים בברכה אם היינו מקבלים מורים מוסמכים, אבל הם אינם באים אלינו כי התנאים שהם מקבלים בתור מורים בבית-הספר הם נוחים יותר; הם עובדים רק 5 שעות, גרים במיזת מקום שהם רוצים, בקרבת העיר וכו'.

אני אומרת, כי טוב היה ליצור סימני-דיון להכרת עובדים מוסדיים, והאנשים היו יודעים שהם מסתלמים במקצוע זה; אולם אנו עושים זאת תוך כדי עבודה. אנחנו עושים זאת בשני ענפים: הסתלמות כללית מדי שבוע בשבוע. בחיפה למשל, נפתח קורס זו השנה השנייה, ובו לומדים על התפתחות האנושיות, עם הדגמת התיאוריה, במחזור חיפה בלבד יש לנו 3 מוסדות.

אנחנו מנהלים מ"מ עם מטרה האיננו שיכירו בתעודות שלנו, כמו תעודות של הסימני-דיונים. אנחנו מסתדלים לתת הדרכה תוך כדי עבודה. אנחנו מתלבטים כיצד לטפל בילד, כיצד להכניס אותו למסגרת החיים וכו'. אנחנו בודקים אלה, מסתדלים להתגבר על חוסר ההכשרה של האנשים הבאים אלינו.

יש לנו גם תנודות בשטח זה. בתקופה שמטרה האיננו לא קבל מורים בלתי מוסמכים לעבודה, אזי נהרו אלינו; ועתה, לאחר ההודעה ששודרה ברדיו על קבלת מורים בלתי מוסמכים, אזי באים אלינו פחות מועמדים.

אני רואה את אחת התרופות לגבי בעיה זו, היא הפיכת הלימוד הזה למקצוע. בחו"ל מסתדלים לעשות זאת, גם לגבי הפרסונל דבר זה היה מועיל, כי אם הוא רואה שהוא יכול להתקדם בעבודה, אזי ההרגשה היא אחרת, המי פוק הוא גדול יותר.

גב' צ. בלוד:

למשרד הבריאות יש טורה של תלונות בקשר עם בעיית העזובה. יש לנו מטעלים בכל רחבי הארץ. חלק מבין הילדים ב"מפתנים" אשר בבית-סאן, יוצא ב-1 ליולי למחנה ארצי לעסרה ימים, ע"י נהריה. אשמח מאוד אם נקיים פעם דיון על בעיה זו.

נוסף למוסדות של המטילה הקיימים, הסתדלנו לקדם את כל המוסדות ביחוד את המוסדות עם ארגוני הנשים. אנחנו עובדים עם אותם הגופים בצירוף עליית הנוער. עליית הנוער איננה מטפלת בילדים בגיל רך עד גיל 9. למעלה מאלפיים ילד מוסודיים ע"י השירות המרכזי במוסדות שונים. אני מציעה שעל בעיה זו נקדיש פעם שיחה.

מר מילוא:

התפקיד של השירות לנוער אולי ידוע. ילדים שנאספים ע"י המטרה בעבירות נשלחים לשירות זה לפני הדיון בבית המשפט. היום ישנם שני שופטי נוער שהם מספיקים לדון בכל העבירות של הנערים האלה. האחד הוא ד"ר זונגר והשני הוא מר אלוף. אלה הם שופטים רגילים, והם במיוחד יושבים גם במשפטי נוער. לא בכל אותם המקרים יושבים באותה הרגישות. שני השופטים מספיקים לשבת כמעט ב-100% כל הצעירים נאשמים ופתחייבים לבוא למשפט לנוער. יש סוג של ילדים שיושבים עם המבוגרים. אזי כמובן שמעדיפים להביא את הצעיר למשפט עם המבוגר. העבירה היא אחרת. לגבי הצעירים הדיון הוא אינו פומבי.

תפקידו של קצין הטבח לקבל תמונה על מצבו של הילד ועל צרכיו. קצין טבחן מגיע לידי שלב כזה שמבקט לסגור את התיק. יש עתים שהם עומדים תחת לחץ של אנשים אשר לפעמים קצין טבחן עומד בטעב בלתי נוח. לא הלחץ של המטפחה ולא הרצינות של העבירה

קובעים כאן, אלא הצרכים של הילד. הילד נבהל מאד והוא עלול לסבול מכל התהליך של המספט. זהו אחוז די ניכר של סקרים, כ-10% ויותר של סקרים שמתבטלים לפני הבאתם למספט.

הסטטיסטיקה של בית המספט הוא טובה סזו של קציני המבחן. בשנת 1952/53 באמר כי חלה ירידה, ואילו מצלנו אנו מוסרים כי היתה עליה. המספטים שמתבטלים אינם מופיעים בבית-המספט, ולכן התשובה היא טובה. בית המספט קובע תחילה עם בכלל הוכחה האטמה. ואם כן, הסופט מבקש דו"ח מקצין המבחן, והוא גם ממליץ בדרך כלל על דרך הטיפול, ואם יש צורך הוא נעזר ע"י פסיכיאטר.

את הסקרים מחלקים לשלטה טובים: אפשר לשחרר את הילד ע"י החתמת ההורים על ערבות, או שאת הילד מחתימים. יש טוב שבי שטם ההצעה היא, להשאיר את הילד ברשות ההורים, אך לידו יעמוד קצין מבחן, וזה קשור לצו מבחן. אפשר להביא את הצו למספט, והוא מודיע שהילד לא קיים את צו המבחן. הסוג השלישי הוא: אותם הסקרים שאין חינוך וטיפול, אלא לשלוח את הילד לקיבוץ או למוסד שיחיים לילד.

עשיתי דו"ח שנתי של שנת 1952/53, ושם יש פירוט מדויק. אמציא אותו לכם בשבוע הבא. נשלח למוסדות בערך 10% של ילדים, ונמסרים לפיקוח קרוב ל-20% של ילדים; יש כמלה שנשלחים לאגף הצעירים. אפשר לשלוח לשם גם נער בגיל 14 שנה. שאלתי על גיל 16-17, ונאמר לי כי מספר הצעירים נבתי הסוהר אינו גדול כל כך - 7 נערים ונערה אחת. בעיהם 4 נערים ערביים, מסתגלים לא להתמסס הרבה בהזדמנויות רבות לשלוח אותם לבתי הסוהר.

ביחס לסידורי ילדים במוסדות לטי מסקי הדין: זה שינה במידה מסויימת את הפרוצדורה. השופט איבנו מציע באיזה מוסד לשלוח את הילד. זהו הסדר פנימי בינינו לבין המסוכה למעונות, לקצין המבחן יש הודעה מהמסוכה. במקרה שלא אז הילד נשלח למוסד "מסילה", ושם נקבע לאיזה מוסד יישלח.

לשופט קל יותר עכשיו. הוא טוביט צו מעון והקצין קובע לאיזה מוסד.

ביחס למצב העבריינות בכלל: הבאתי רק דף אחד, (מחלק אותו בין חברי הוועדה) לצערי יוצא כאן, באופן ברור, ביחס לילדים שהואטמו יש עליה טראיגה ומדהימה. בשנת 1953 על כל 100 אלף תושבים יש 105 ילדים; ב-1954 - 130 ובשנת 1955 - 155. יש עליה בעבריינות לנורא, היא מתמדת מאז שנת 1953. רצוני לציין כי דוקא עד שנת 1953 היה ייצוב.

מי הם העבריינים והעבריינות? לא כל ה-2470 בערך שנאטמו בשנת 1955 הם עבריינים בטובן הצר של המלה; יש ביניהם חלק של ילדים שהם גנבו רק פירות. כדי לעמוד על טמעות הדבר, היה עלינו לנתח זאת. גניבת פרי בא כתוצאה מעזובה. על כל פנים, אין ספק שכמעט 30% מכלל העבריינים האלה בית המספט היה מסחרר, מתוך נימוק שלא מצא דבר נגדם. יוצא איפוא שאפשר לשחרר את הילד. הילדים באיזו צורה שהיא הנם במצב של עזובה. בירושלים, למשל, קרה מקרה שקבוצה ב-4-5 ילדים, כולם מסודרים, עם הורים וכו', פרצו למעבדה דרך הגג; הוציאו דעפים ובכנסו. עשו זאת מתוך ספורט.

המספרים עצמם מטעים בצורה מסויימת, ילדים עבריינים שמתפרצים, אולי מספרם אינו גבוה. אבל מספר הילדים העזובים הוא גבוה. זה מביא אותנו לידי מסקנה שאנחנו צריכים להקים מועדונים.

בשנת 1955, לא קרה אף מקרה של רצח; היו רק שני סקרים של נסיון להריגה. בחורה בת 17 אשר היתה בהריון, והבחור הבטיח לה נשואין, ולא עמד בהבטחתו זו. ילדה את הילד וקברה אותו.

התינוק צעק, עוברים ושבים הצילו אותו. זה היה נסיון לרצח. המקרה השני היה במועדון של פרדס-חנה. הבחור היה שכור, הוא הפריע, הוציאו אותו; הוא נפגע כי הוא מעדה שהיתה בטיעוט עם. לכן הוא הוציא סכין ורצה להרוג.

יש כאן בעיות צריך להיכנס לעומקן. התפרצויות באופן יחסי לא היו. היו מקרים רבים של קטנות, והילדים היו מעורבים בין המבוגרים.

ביחס לאוכלוסיה הערבית. ראיתי כי התפעלתם מן המספרים אשר הם ללא פרופורציה ביחס למספרים של היהודים. 30% מהעבירות הללו הם יציאה מהטטח הצבאי ללא רשיון. לא בדקנו כאן אם רוב הילדים האלה אינם מקרים אסוציאליים. מקרים אלה הם גם עבירות של ילדים רועי צאן ובקר שיצאו את הטטח ללא רשיון, או שהם נשלחו ע"י ההורים.

אחר כך - 50% מהמספרים של האוכלוסיה הערבית יש להוציא. עבירות נגד אדם הן יותר מרובות מאשר אצל היהודים. גניבות וכו' - אצל הערבים זה פחות.

היו"ר ר. הקטין:
אני מבקש את באי כוח משרד הסעד להמשיך
בבעיה זו בטובע הבא. אני נאלצת להפסיק
סטום שאנו מוגבלים בזמן, ואתכם הסליחה.

הישיבה נועלה בטעה 11.15.